

LE PRISON ET LES SCIENCES – زندان و علوم مربوط بزندانشا

PENITNTIAIRES

این مقاله قسمتی از سخنرانی آقای دکتر علی رفعتی بازپرس شعبه پنجم دادسرای شهرستان

کرمانشاه است که در اجتماع قضاة دادگستری استان کرمانشاه ایراد شده واز طریق دفتر

آموزش و رارت دادگستری به مجله رسیده است.

فهرست مطالب

۱- تعریف

۲- اشاره مختصری بجنبه تاریخی مجازات و زندان

۳- سیستم های مختلف زندان

۱- سیستم های قدیمی

۱- سیستم زندانهای عمومی

۲- سیستم انفرادی (پنسلوانی. فیلادلفی)

۳- سیستم مابورنین

۴- سیستم ایرلندی

۲- سیستم های جدید:

۱- سیستم تدریجی جدید

۲- رژیم زندانهای آموزشی

۳- رژیم زندانهائی که مبتنی بر اعتماد به محکوم است :

۱- رژیم کارخارج از زندان توام با مراقبت

۲- رژیم زندانهای باز

۴- رژیم همه آزادی

۵- توقیف های آخر هفته

۴- بررسی وضع زندانها در کشور مترقی: (سوئیس . سوئد . فرانسه)

۶- سازمان اداره زندان در فرانسه

۱- امور زندان

۲- بازرسان

۳- اداره کارگزینی

۴- شورای اداری

۵- کمیته عالی آزادی مشروط

۷- بررسی مطالعاتی

۵- وضع زندانها در ایران

۱- مقدمه

۲- زندانها در تهران

۳- زندانها در شهرستانها

۴- زندان کرمانشاه

۱- ندامتگاه مرکزی (زندان قصر)

۲- زندان قزل حصار

۳- کانون اصلاح و تربیت برای اطفال بزهکار

۴- بازداشتگاه شهربانی

۵- بازداشتگاه کاخ دادگستری

۶- زندان زنان

۷- زندان قزل قلعه

۸- زندان اداره گمرک و راه آهن و اداره ثبت

۱-تعریف

موضوع مقاله مربوط به زندان است که اصطلاح آن در زبان فرانسه -Sciences

Penitentiaires میباشد . مسلما پس از نامبردن کلمه زندان یک تجسم ذهنی بوجود

میآید که زندان عبارتست از چهاردیواری محدود و مستحکمی که در داخل آن اطاق ها

وسلولهای تنگ و تاریک زیادی برای محبوس کردن گناهکاران و تبهکاران ساخته شده

است وعده ای مامور مسلح باقیافه های عبوس و خشن بمراقبت از زندانیان مشغولند.

البته این تجسم ذهنی از کلمه زندان شاید صحیح باشد ولی از نظر علمی منظور ما از کلمه زندان مفهوم وسیعتری است درباره علوم مربوط بزندانها تعاریف مختلفی از طرف علمای حقوق جزا شده است چنانکه Donnedieu de vabrd آنها ((علم اجرای احکام

جزائی Cuehe آنها ((علم مجازات)) و نویسندگان معاصر دیگر آنها ((علم درمان مجرمین)) تعریف کرده اند.

باتوجه بتعاریف فوق میتوان علوم مربوط بزندانها را بطور کلی چنین تعریف کرد:

((علوم مربوط بزندانها عبارت از مطالعه مسائل مربوط با اجرای مجازات و تطبیق دادن مجازات با مجرم وهمچنین بررسی اصولی است که رعایت آن در بهبود وضع مجرمین و اصلاح و تربیت زندانیان موثر است))

قبل از مطالعه سیستم های مختلف زندان و طرز اجرای مجازات در زمان حاضر لازم است کمی بعقب برگردیم و اشاره مختصری به جنبه تاریخی مجازات و زندان نمائیم

۲- اشاره مختصری به جنبه تاریخی مجازات در زندان

برخلاف امروز که هدف از مجازات اصلاح و معالجه مجرم است سابقا تنبیه مجرمین جنبه انتقام و ارباب داشته است چنانکه در دوره انتقام فردی و جوامع اولیه اجرای انتقام غیر انسانی و حد و حصری نداشته است بطوریکه غیر از خود قاتل نزدیکان و بستگان او نیز از طرف خانواده یا طائفه مقتول مورد حمله قرار گرفته و به قتل میرسیدند.

بعد از دوره انتقام فردی نیز مجازات ها نسبت بطبقات مختلف متفاوت بوده معمولاً برای طبقات متنفذ خفیف و افراد عادی بسیار شدید بوده است بطوریکه مجرمین در طبقات پائین اجتماع را شدیداً شکنجه داده و قطعه قطعه میکردند چنانکه دررم مجازاتهای کیفری

عبارت از (دارزدن. سربریدن. بجنگ واداشتن. با حیوانات وحشی و تبعید) بود. در قدیم همچنین در قرون وسطی و تا قبل از انقلاب کبیر فرانسه . فرانسویها نیز مجازاتهای رومی را اساس قرارداد داده و با جرح و تعدیل آنها را اجرا می نمودند (در آتش انداختن . شقه کردن و اعدام بوسیله سربریدن . قطع اعضاء و مجازاتهای شدید دیگر اجرا می شد)

باید متذکر شد که در قرون وسطی و تا قبل از انقلاب کبیر فرانسه قضات بمیل خود برای

یک جرم مجازاتهای مختلفی را تعیین و قضاوت طبق سیستم Inquisitoire (تفتیش عقاید) اجرا می شد.

وضع زندانها در قدیم هول انگیز بوده است چنانکه Albert Desjardines در کتاب معروف خود بنام ((زندانها)) در سال ۱۸۸۵ مینویسد: زندانهای فرانسه شبیه به دخمه هائی

بوده اند بسیار تنگ و تاریک و وحشتناک و بدون روزنه و همچنین نمناک که زندانیان

متخلف را بیش از گنجایش این سیاه چالها در آن زندانی میکردند و بیشتر از زندانیان در اثر

کم غذائی و مرض ویا در اثر آزار و شکنجه پس از مدت کوتاهی در همین زندانها میمردند

بر اثر اجرای مجازاتهای شدید و غیر انسانی در قرن هفدهم فلاسفه و نویسندگان بزرگ مانند : میرابو، والتر، منتسکیو، ژان ژاک روسو و دید رو.. علیه اجرای این مجازاتهای وحشیانه قیام کردند و شدیداً زبان بانتقاد گشودند و در نتیجه انتقاد همین نویسندگان انقلابی بود که در سال ۱۷۹۱ در فرانسه مجازاتهای غیر انسانی منسوخ و بخلاف سابق که تعیین مجازاتها بسته بمیل قاضی بود بقانونگذار واگذار گردید . همچنین قانون سال ۱۷۹۱ مقرر داشت که مجرمین مختلف باید از یکدیگر جدا باشند قانون ۱۸۸۵ فرانسه آزادی مشروط را که تحول بزرگی در سیستم مجازات بود شناخت بنابراین پس از انقلاب کبیر فرانسه است که جنبه انتقامی صرف مجازات از بین میرود و مجازاتها تعدیل میگردد.

۴- سیستم های مختلف زندان

۵- از اوائل قرن هیجدهم سیستمهای مختلف مجازات بوجود آمد و در کشورهای مختلف بمورد اجرا گذارده شد در این سیستم ها تا امروز تغییرات زیادی حاصل شده و با توجه بفلسفه ((اصلاح و تربیت و معالجه)) مجرم که امروز هدف قانونگذاران اغلب کشورهاست رژیمهای نو و منطقی تری که در بهبود وضع مجرم و اصلاح او موثر است جایگزین سیستم های قدیمی شده است . بنابراین میتوان سیستم زندانها را که بمرو زمان تکامل حاصل کرده است بدو قسمت نمود:

۱- سیستم های قدیمی

۲- سیستم های جدید.

سیستم هنای قدیمی (زندان عبارتند از):

۱- زندانهای عمومی (دسته جمعی) E nprisonnement en commun

۲- سیستم ابورنین - R egime auburnien

۳- سیستم انفرادی (پنسیلوانی. فیلادلفی) Regime cellulaire

۴- سیستم ایرلندی S S ystem Yrlanrdais

۱- زندانهای عمومی (دسته جمعی)

در این نوع زندانها، زندانیان بغیر از مجرمین سیاسی، زنان، اطفال صغیر بطور دسته جمعی

زندانی هستند و اغلب روزها در کارگاههای عمومی کار کرده و شبها در خوابگاههای

عمومی استراحت میکنند. زندانیهای عمومی بعلت عدم طبقه بندی مجرمین دارای معایب

بسیاری است بدینقرار:

۱- زندانهای عمومی اصولا محل مناسبی برای ترویج فساد و تعمیم افکار فاسد می باشد.

۲- در این زندانها توجهی بنوع جرم و شخصیت افراد نمیشود و همه بطور دسته جمعی در یک

محل نگهداری میگردند.

۱- شیوع بیماریهای واگیردار بین زندانیها زیاد است.

۲- محل مناسبی است برای همفکری و تبانی برای تشکیل باندهای خطرناک و تبهکاریهای

بیشتر پس از خروج از زندان این نوع زندانها بعلت کم خرج بودن و نداشتن جای کافی

برای مجرمین در اغلب کشورها وجود دارد و فقط در بعضی از کشورهای متری از این نوع

زندانها فقط بعنوان بازداشتگاه موقت استفاده میکنند

۲- رژیم انفرادی (پنسیلوانی، فیلادلفی)

این رژیم ابتدا بوسیله W elliam Pen (ویلیام پن) آمریکائی بوجود

آمد و از اوائل قرن هیجدهم برای اولین با در زندان های پنسیلوانیا

و سپس در زندان مخصوص فیلادلفیا اجرا گردید و بهمین دلیل بنام

رژیم پنسیلوانی یا فیلادلفی معروف گردید. تاثیر کلیسارا نیز در بوجود

آمدن و توسعه این نوع زندانها که آنها را میتوان بهترین نوع زندان

برای تزکیه نفس و جلوگیری از ارتکاب جرم دانست نباید از یاد برد،

این رژیم در فرانسه بعد از مسافرتهاى (توک کوویل Toquevelle

بوسون Baumont در سال ۱۸۳۱ با ایالات متحده شناخته و بموقع اجرا

گذاشته شد. لکن بنا بملاحظات اقتصادی و مخارج زیاد این نوع

زندانها از سال ۱۸۵۳ اجرای این سیستم موقوف و مجددا چند سال بعد

طبق قانون ۱۸۷۵ رژیم سلولی در فرانسه مورد اجرا واقع گردید. در

بلژیک طبق قانون ۴ مارس ۱۸۷۰ رژیم سلولی برقرار و تا سال ۱۹۱۹

کشور بلژیک از لحاظ داشتن رژیم سلولیدر درجه اول قرار گرفت ولی

بعد از سال ۱۹۳۰ که قانون دفاع اجتماعی بتصویب رسید سیستم های

مترقی جایگزین آن شده است علماء حقوق جزا ایرادات و انتقاداتی

نسبت بر رژیم سلولی نموده اند بدینقرار:

اولا- ساختمان و نگهداری این نوع زندانها مستلزم مخارج سنگین است

که برای کشورهای فقیر امکان ندارد.

ثانیا- برای سلامتی روحی و جسمی زندانی بسیار مضر است مخصوصا

ازلحاظ روحی چون بشر ذاتا اجتماعی است و اگر مدتی در سلولهای

انفرادی و دور اجتماع زندگی کند دچار اختلالات روانی شده و دیوانه

میشود و نسبت با اجتماع نیز بدین میگردد.

شاید بهمین دلیل است که امروز کشورهای فرانسه، ایتالیا، انگلستان از

رژیم سلولی فقط برای حبس های کوتاه مدت استفاده میکنند.

۲- سیستم مختلط یا (سیستم ابورین)

۳- این سیستم ترکیبی است از سیستم سلولی و سیستم زندانهای عمومی بدین ترتیب که

زندانیان روزها بطور دسته جمعی کار میکنند و شب ها در سلول انفرادی خود بسر میبرند .

این رژیم از ابتکارات شخصی بنام

(آلن لیندر) فرانسوی است و برای اولین بار در سال ۱۸۱۶ در شهر برن

(ایالات نیویورک) بمورد اجرا گذاشته شد.

این سیستم دارای محاسنی است از اینقرار:

اولا- بعثت اینکه شبها زندانیان از یکدیگر جدا هستند فساد وجود ندارد

ثانیا- برای حبسهای طویل المدت سیستم بهتری است.

۵- سیستم تدریجی ایرلندی .

این سیستم ترکیبی است از سیستم سلولی و ابورنن توام با آزادی مشروط. این سیستم در سال

۱۸۲۸ از طرف H. Neville (هایدنویل) فرانسوی طرح ریزی و در سال ۱۸۴۰ توسط

گرانتون در زندانهای ایرلند بموقع اجراء گذارده شد، در سال ۱۸۸۰ در جزیره N orfok

(نورفلاک) در انگلستان این رژیم درباره تبعیدها اجرا گردید) اساس این سیستم بر مبنای

خوش رفتاری زندانی و پاداش قرارداد یعنی هر چه محکوم از خود حسن سلوک بیشتری

نشان دهد بتدریج رژیم خفیف تر و بهتری درباره او اجرا میشود و او را بمرحله آزادی

نزدیک تر میکند.

۱- در مرحله اول محکوم باید مدتی را در سلول انفرادی (شب و روز) بطور دائم بگذراند،

۲- در مرحله دوم با توجه بحسن رفتار او رژیم (ابورنن) درباره او اجرا میگردد، یعنی روزها

بطور دسته جمعی و همراه با سکوت بازندان دیگر کار میکنند و شبها در سلول انفرادی

خود حبس میشود.

۱- در مرحله سوم با توجه بحسن سلوک او و با آزادی مشروط داده میشود.

۲- برتری و امتیاز این سیستم نسبت به رژیم های دیگر بدین قرار است:

اولا- برای محکومین خوشرفتاربهترین تشویق است و موجب تشویق سایر زندانیان میشود که برای اصلاح خود کوشش نمایند.

ثانیا- این بهترین سیستمی است که با توجه برفتار و شخصیت محکومین درباره آنها اجراء میشود.

سیستم های جدید زندان

۱- سیستم تدریجی جدید:

این سیستم بالهام از سیستم ایرلندی بوجود آمده است اجرای مجازات در این رژیم بجای سه مرحله که در سیستم ایرلندی اجرا میشود طی چهار مرحله انجام میگردد و هدف آن اصلاح و تسهیل بازگشت محکوم بزندگی اجتماعی است.

۲- رژیم زندانهای آموزشی:

زندان E Imira اولین زندان آموزشی است که در سال ۱۸۷۶ در ایالات متحده بنام زندان اصلاحی ایجاد شده که هدف آن تعلیمات آموزشی و حرفه ای بوده است.

در اوائل قرن بیستم دولت انگلستان با الهام از زندان E Imia در نزدیکی دهکده B orstal اقدام بساختن زندانی نظیر زندان آموزشی آمریکا نمود.

بعدا بتدریج کشورهای المان، سوئیس، سوئد، هلند، بلژیک، فرانسه اقدام بساختن زندانهای آموزشی نمودند.

هدف از ایجاد زندانهای آموزشی تسهیل بازگشت زندانیان جوان با اجتماع از طریق تربیت و اصلاح اطفال بزهکار از نظر اخلاقی، جسمی، آموزشی و حرفه ای میباشد. اصولاً این زندانها بکسانی اختصاص داده میشود که کمتر از ۲۱ سال داشته باشند در ایران میتوان

کانون اصلاح و تربیت اطفال بزهکار را در کوی کن جزو زندانهای آموزشی و تربیتی شمرد.

۲- رژیم هائی که مبتنی بر اعتماد بمحکوم است :

در حال حاضر اکثر کشورهای مرفعی با توجه بر رفتار و شایستگی مجرم و مدت مجازات ، اجرای رژیمها زندانیان از آزادی بیشتری بهره مند میشوند این رژیمها عبارتند از: رژیم کاردر خارج از زندان توام با مراقبت - زندانهای باز- رژیم نیمه آزادی و توقیف های

آخر هفته.

۱- رژیم کار خارج از زندان همراه با مراقبت:

در این رژیم زندانیان خارج از زندان و در محل های مخصوصی که اداره زندان بوجود آورده است با مراقبت و کنترل اداره و مامورین مخصوص زندان کار میکنند نوع کار عبارتست از

کارهای دسته جمعی یا کار مخصوصی که زندانی در آن تخصص دارد و بوسیله مسئولین

اداره زندان نوع آن تعیین میشود از لحاظ شرائط و اجرت مانند یک کارگر آزاد هستند،

زندانیان حق مراد و تماس با اشخاص خارج از زندان را ندارند و باید از لباس مخصوص

زندانیان استفاده کنند ، زندانیان پس از کار روزانه باید شب ها بسلول خود برگردند ، لکن

در صورتی که محل کار از زندان خیلی فاصله داشته باشد در محل برای آنها خوابگاه

مخصوص برای استفاده از این رژیم زندانیان باید واجد شرایطی باشند بدینقرار:

اولا - از مدت مجازات زندانی نباید بیش از ۳ سال باقی مانده باشد

ثانیا - سابقه مجازاتی بیش از ۶ ماه محکوم نشده باشد

ثالثا - باید تعهد کند که مسئولیت خود را درک و دارای حسن رفتار باشد.

۲- رژیم زندانهای باز

در اکثر کشورهای اروپائی و امریکائی در مورد زندانیان مورد اعتماد کوشش شده است که

این قبیل زندانیان بجای زندانهای سرپوشیده در زندانهای باز و درهوی آزاد نگهداری شوند

و کار کنند.

زندانهای باز بیشتر شامل مزارع کشاورزی و موسسات حرفه ایست که زندانیان روزها

آزادانه در مزارع و موسسات کشاورزی بدون مراقبت کار کرده و شبها برای استراحت

در خوابگاههای خود بسر میبرند.

این سیستم در فرانسه بیشتر نسبت به زندانیانی اعمال میشود که قسمتی از مجازات خود را

در زندانهای دیگر گذرانده و دارای حسن سلوک میباشند.

در کشورهای اسکانندیناوی، مانند کشورهای سوئد و دانمارک بخاطر امتیازات زیادی که

این رژیم برای اصلاح زندانی دارد مزارع و موسسات کشاورزی برای کار زندانیان

درهوی آزاد بوجود آورده اند و این رژیم نسبت به اکثر زندانیان محکوم اجراء میشود.

۳- رژیم نیمه آزادی

رژیم نیمه آزادی بدین ترتیب اجراء میشود که محکوم روزها بدون مراقبت بشل عادی خود پردازد و شب و روزهای تعطیل ویکاری را باید در زندان بگذراند در صورتیکه در روزها و ساعات مقرر خود را بزندان معرفی نکرد پس از دستگیری بزندان معمولی معادل آن محکوم میشود.

این رژیم ممکن است بعنوان مرحله ای از رژیم تدریجی قبل از آزادی قطعی اجرا گردد و یا برای بر حذر داشتن مجرمین کم خطر که هنوز دچار مفاسد حاصله از معایب زندانهای عمومی و تماس با زندانیان دیگر نشده اند اجرا شود.

توقیف های آخر هفته بیشتر در کشورهای بلژیک و المان اجرا میشود طرز اجرای آن باینصورت است که محکومین در طول هفته زندگی عادی خود را ادامه میدهند و در تعطیلات آخر هفته خود را بزندان معرفی میکنند (از ساعت ۲ بعد از ظهر روز شنبه تا ساعت ۶ صبح روز دوشنبه)

توقیفهای آخر هفته بیشتر در مورد زندانیانی اجراء میشود که بحسبهای کوتاه مدت محکوم شده اند و مورد اعتماد هستند چنانکه در آلمان رژیم در مورد مجرمینی که مجازات آنها از دو هفته بیشتر نباشد و همچنین اطفال کمتر از ۲۱ سال که مرتکب جرائم کم اهمیت میشوند اجرا میگردد.

برای وقوف بیشتر به طرز اجرای این تقسیم بندیها و طرق مختلفی که برای اصلاح و تربیت زندانیان در کشورهای مترقی بکاربرده میشود بعنوان مثال مختصراً اشاره ای به رژیم زندانها در چند کشور مترقی مانند سوئیس، سوئد و فرانسه بعمل می آید.

زندان در سوئیس

در سوئیس از اوائل قرن بیستم اداره و سیستم زندان دچار تحولات و پیشرفتهای زیادی شده است. امروز هدف از مجازات در سوئیس ((تربیت و اصلاح مجدد زندانی بمنظور بازگشت با اجتماع و شروع یک زندگی جدید شرافتمندانه است.

زندانیان در سوئیس تا مرحله آزادی باید سه مرحله متفاوت را طی کنند:

۱- در مرحله اول زندانی برای مدت کوتاهی تحت نظر مراکز تحقیقاتی قرار گرفته و در سلول انفرادی بسر میبرد و فقط روزی در حدود ۲ ساعت برای استماع مطالب اخلاقی و ورزش از سلول خود خارج میگردد در حالیکه تحت مراقبت میباشد، در صورتی که زندانی دارای حسن اخلاق باشد وارد مرحله دوم میشود.

۲- در مرحله دوم زندانی بکارگاههای حرفه ای یا اردوی کار وارد میشود در این مرحله نیز تحت مراقبت قرار میگیرد و در کارگاههای حرفه ای و کلاسهای تربیتی و آموزشی نیز شرکت داده میشود.

۳- در مرحله سوم بامقررات و شرایط خاصی که در راس آن شرایط حسن سلوک زندانی قرار دارد با آزادی مشروط میدهند.

نکته قابل ذکر که در سوئیس زیاد بدان توجه میشود پیدا کردن کاری مناسب و شرافتمندانه برای زندانی از طرف کمیته محصوصی است که راهنمای زندانیان است، این کمیته که کمیته ((تدارک کار برای زندانیان)) نامیده میشود بعد از آزادی زندانی نیز در رفع مشکلات و راهنمایی او حد اکثر مساعدت را نسبت باو مینماید.

زنداد در سوئد

در سال ۱۹۴۵ اصلاحات مترقیانه ای در رژیم زندانهای کشور پیشرفته سوئد بوجود آمده پس از قانون ۱۹۴۵ هدف مجازات در سوئد عبارتست از: اصلاح و معالجه مجرمین از طریق روانپزشکی، تربیتی و آموزشی برای بازگشت مجدد با اجتماع))

در کشور سوئد مجرمین در هر طبقه که باشند ابتداء در مراکز مخصوص تحقیقاتی مورد معاینه دقیق قرار میگیرند و پس از گزارش این مراکز تحقیقاتی که متشکل از روانشناسان پزشکان و علمای تربیتی و اجتماعی است و شامل تحقیقات کافی درباره شخصیت و اخلاق مجرم میباشد گزارش را بقاضی مربوطه میدهند و قاضی با توجه بگزارش مزبور و قانون اقدام بصدور رای مینماید.

قضات مجرمین را بیشتر بجرائم نقدی و حبس های کوتاه مدت محکوم میکنند و کسانی که بحبس های طویل المدت محکوم میشوند تعدادشان بسیار کم است چنانکه طبق آمار منتشر شده در سوئد فقط ۵٪ محکومان کیفری بزندان محکوم شده اند و غالباً نیز بعلت

حسن سلوک پس از جلب رضایت مسئولین زندان مشمول تعلیق مجازات گردیده و ۹۵٪ بقیه بجرائم نقدی محکوم شده اند.

(درسو ئد ، نروژ، دانمارک، فنلاند گرفتن جرائم نقدی روزانه را جانشین مجازاتهای

سنگین کرده اند) سیستم جرائم روزانه این حسن را دارد که بقاضی اجازه میدهد تا مجازات را بااوضاع اقتصادی ومادی مجرم تطبیق دهد).

عده بسیار کمی که به حبس های طویل المدت محکوم میشوند تحت نظر ومراقبت مراکز

تحقیقاتی ومسئولین زندان قرارمیگیرند وپس از مدت کوتاهی که تحت تعلیم آموزشی وتربیتی قرارگرفتند درمزارع و کارگاهها درهوای آزاد بکاراشتغال مییابند.

-مجرمینی که درچاراختلاف دماغی باشند درموسسات روانی درمان میشوند.

-اطفال بزهکار نیز درکانونهاییکه بیشتر جنبه آموزشی وتربیتی دارد نگهداری میشوند وبآنان حرفه های مختلف آموخته میشود.

زندان درفرانسه

تعداد زندانهای فرانسه ۱۷۹ عدد میباشد که ۳۱ عدداز آنها مجهز ومدرن وبزرگ است ،

اغلب ساختمان زندانهای فرانسه قلعه ها و بناهای تاریخی است .)

زندانهای معروف فرانسه عبارتند از ((کلرو، نیم، پواسی، رن،)) زندان مخصوص زنان ، مولهوزو....میباشد.

زندانهای مختلف فرانسه : درفرانسه چند نوع زندان وجوددارد:

۱- زندان مخصوص برای محکومین کوتاه مدت (بیشتر بصورت کانون اصلاح میباشد).
۲- زندانهای مخصوص برای حبس های طویل المدت (دراین زندانها سیستم تدریجی زندان درباره زندانها اجرا میشود).

۳- زندانهای مخصوص آموزشی (که برای افراد بزهکار و مجرمین کم خطر ساخته شده است).

از زندانهای معروف آموزشی فرانسه دوزندان (اورمیژن Ormijen و دولنس Doulens رامیتوان نام برد).

۴- زندانها و آسایشگاههای مخصوص برای بیماران و افراد معلول (مانند زندان هوگنو، براسی، و سن مالو)

۵- زندانهای باز: معروفترین زندانهای باز در فرانسه کازا بیاندا (Ecrouve) (Cazabianda) و اکرومیباشد.

زندان کازا بیاندا بیش از دوهزار هکتار مساحت دارد که بصورت یک مزرعه بزرگ و مجهز کشاورزی است و در ناحیه کرس (Corse) ایجاد شده است و زندان اکرو بصورت یک موسسه بزرگ حرفه ای و فنی است و از آن استفاده شایان میشود.

لازم بتذکر است که حبسهای ابد با اجرای سیستم تدریجی عملاً از بین رفته است و حد اکثر حبس در فرانسه امروز بین ۱۶ تا ۲۰ سال است و با اجرای سیستم های جدید کوشش

میشود که زندانیان از هر حیث اصلاح شده و پس از آزادی در اجتماع زندگی شرافتمندانه را درپیش گیرند و مرتکب جرائم مجدد نشوند.

وضع محکومین مختلف زندانهای فرانسه ، طبق آخرین آمار بدین ترتیب است:

افزایش مجرمین نسبت به جمعیت.

طبق آمار از سال ۱۹۵۴ تا ۱۹۶۴ با آنکه درصد افزایش جمعیت فرانسه ۱۵٪ بوده افزایش

تعداد مجرمین ۷۵٪ بوده است .

مجموع محکومین بحبس ابد در فرانسه در سال ۱۹۶۴ (۳۰۱) نفر و نسبت بسال ۱۹۶۰ که ۷۱۶

نفر بوده سیر نزولی داشته است.

تعداد تبعید شده ها در فرانسه در سال ۱۹۶۶ در مقایسه با سالهای قبل بیشتر بوده است.

چنانکه در سال ۱۹۶۶ (۱۲۳۵ نفر) و در سال ۱۹۶۳ (۱۰۴۵ نفر) بوده اند.

تعداد کسانی که از زندانهای فرانسه از سال ۱۹۵۲ - تا سال ۱۹۶۳ فرار کرده اند بمروافزایش

یافته است چنانکه:

در سال ۱۹۵۲ تعداد ۲۰۷ نفر

در سال ۱۹۵۸ (تعداد ۲۵۸) نفر

و در سال ۱۹۶۳، (تعداد ۵۱۰) نفر از زندانهای فرانسه گریخته اند.

تعداد زندانیان زن

نسبت محکومین زن نسبت به مجموع محکومین مرد بسیار کم است بطوریکه مردها ۹۵٪

از محکومین جنحه و ۹۳٪ از محکومین جنائی را تشکیل میدهند.

طبق آمار مجموع محکومین در فرانسه بطور متناوب در حدود ۳۵۰۰۰ نفر است و افرادی که

در ظرف سال توقیف میشوند بیش از ۱۰۰۰۰۰ نفر میباشند.

سازمان و اداره زندان

برای اطلاع از طرز اداره زندان و ادارات تابعه آن به سازمان زندانهای فرانسه بطور خلاصه

اشاره میکنیم:

طبق تصویبنامه سال ۱۹۴۴ سازمان مرکزی زندان فرانسه بقرار ذیل است:

۱- مدیر زندان

۲- بازرسان

۳- اداره کل کارگزینی

۴- شورای عالی اداری زندان

۵- کمیته عالی آزادی مشروط

۶- سرویس مطالعاتی

۱- مدیر زندان

مدیر زندان بکلیه امور زندان نظارت و رسیدگی میکند و تمام کارمندان زندان تحت نظر او انجام وظیفه مینمایند معمولا مدیر یا رئیس زندان طبق قانون ۱۹۴۴ از میان اعضای اداری زندان با توجه به لیاقت و تجربه انتخاب میشود.

۲- بازرسان زندان

بازرسان زندان دودسته هستند: بازرسان عادی یا بازرسان فوق العاده (بازرسان عمومی) بازرسان عادی امر بازرسی زندانها را از نظر اداری، بهداشتی، فنی و سایر وظایفی که بآنها محول میشود انجام میدهند.

بازرسان عمومی (فوق العاده) بازرسانی هستند که از نظر کلی زندانها را بازرسی و گزارش مستقیم امور زندان را بوزیر دادگستری میدهند.

۲- اداره کل کارگزینی

این اداره بامور مربوط بکارمندان (از قبیل انتصاب، ارتقاء، نقل و انتقال و سایر امور مربوط بآنها) و امور مربوط به بودجه و حسابداری (از قبیل تهیه کلیه وسائل ضروری، خوراک، پوشاک، و این قبیل امور که سابقا بعهده مقاطعه کاران بوده) و آنچه مربوط بامور اقتصادی و فنی (از قبیل ساختن زندانهای جدید و تعمیر زندانهای قدیمی، اداره کارگاهها و امور حرفه ای و سایر جنبه فنی و اقتصادی دارد) رسیدگی مینماید.

۳- شورای عالی اداری زندان

شورای عالی اداری زندان امور مربوط با اداره بهداشت و امور اداری زندان و همچنین امور مربوط باصلاح کودکان مجرم را مورد شور قرار میدهد تعداد اعضا این شورا ۳۸ نفر است و ریاست آن بعهده وزیر دادگستری است.

۴- کمیته عالی آزادی مشروط

۵- این کمیته که وظیفه آن بسیار مهم میباشد مرکب از یک بازرس، چند قاضی و چند نفر از طرف انجمن حمایت زندانیان و چند کارمند متخصص امور زندان میباشد، وظیفه آن تحقیق کافی در مورد زندانیانی است که استحقاق استفاده از آزادی مشروط را دارند.

۶- سرویس های مطالعاتی

این سرویس اموری را که برای بهبود وضع زندانها ضروریست از طریق تحقیق و مطالعه انجام میدهد و با مراکز مهم مطالعاتی بین المللی در ارتباط میباشد سرویس مطالعاتی کارهای مربوط بترتیب کادر فنی زندانهای فرانسه را نیز به عهده دارد. ضمناً باید این نکته را نیز متذکر شد که استخدام معاونین زندان مستخدمین امور تربیتی و آموزشی و مستخدمین فنی از طریق مسابقه و یا شرایط خاصی که از جمله داشتن تجربه و صلاحیت میباشد صورت میگیرد.

زندان در ایران

تا قبل از مشروطیت طرز اجرای مجازات و وضع زندانها در ایران بسیار رقت انگیز بوده است، حل و فصل کلیه دعاوی اعم از جزائی و مدنی با حکام بود (تفاوتی بین امور جزائی

ومدنی نبود) پس از صدور دستور از طرف حاکم، فراش باشیها که دارای لباسهای خوف آور بودند وبکمک معاونین خود که فراش نامیده میشدند پای کسی را که حاکم دستور میداد به غل و زنجیر می بستند و تا سرحد مرگ باو شلاق میزدند و یا او را مورد آزار وشکنجه قرار میدادند زندانها نیز بیشتر بسیاه چالها شبیه بوده ومحل آن درقورخانه فعلی بود.

درزمان ناصرالدین شاه شخصی بنام ((کنت دو فور)) اطریشی براس اصلاح زندانها بایران دعوت شد که متاسفانه بعلت مخالفت و کارشکنی اشخاص متنفذ درکارخود موفق نشد پس از جنگ بین الملل اول شخصی بنام ((وستاهل)) که اهل سوئد بود برای اصلاح

پلیس وزندانها بایران آمد که تا اندازه ای توانست درکارخود موفق شود وبوضع پلیس وزندانها سروصورتی بدهد.

اولین کاراو برداشتن غل و زنجیر ازدست وپای زندانیان بود((طبق آئین نامه ای که تنظیم کرد لباسهنای زندانیان را متحدالشکل نمود برای آنها ساعات کار وملاقات تعیین نمود واز لحاظ غذاوبهداشت ونیز دروضع زندانیان تا اندازه ای بهبودحاصل شد.

اصلاحات اساسی عدلیه ایران را باید مرهون زحمات مرحوم داور دانست که درزمان رضا شاه کبیر با علاقه و کوشش فراوان باصلاح آن اقدام نمود.

طبق آئین نامه ای که تنظیم شد ومشتمل بر۵ فصل و۳۸ ماده بوده زندان محکومین ازمظنونین جدا کردید و بین محبس وتوقیفگاه عبارت از حفاظت مظنونین ومتهمین است

((همچنین برای محکومین و مظنونین حق ملاقات شناخته شد و کسانی که بسن ۱۸ سالگی نرسیده بودند از سایر مجرمین جدا و در دارالتادیب نگهداری شدند. روسای تشکیلات نظمیّه موظف شدند نظر بنوع محکومیت و مدت حبس محبس های جدا معین نمایند و زندان زنان نیز جداگانه باشد.

صدمات بدنی و زجر و شکنجه بمحکومین و محبوسین از طرف هر یک از مامورین ممنوع گردید. بموجب همین آئین نامه بمحض اینکه مدعی العموم یا مستنطق محبوس و توقیف شده را بخواهند مامورین زندان موظف شدند آنان را در اختیار دادرسان قرار دهند وضعیت کلی زندانها در ایران بترتیب زیر است:

۱- زندانهای تهران

زندانهایی که در تهران وجود دارد بقرار ذیل است:

۱- ندامتگاه مرکزی (زندان قصر)

۲- زندان جدید قزل حصار

۳- کانون جدید اصلاح و تربیت برای اطفال بزهکار

۴- بازداشتگاه موقت شهربانی

۵- بازداشتگاه کاخ دادگستری

۶- ندامتگاه نسوان (زندان زنان)

۷- زندان قزل قلعه

۵- زندان اداره ثبت، اداره گمرک را آهن.

زندان قصر

زندان قصر یا ندامتگاه مرکزی در سال ۱۳۰۶ هجری در تهران ساخته شده است و از ۷

قسمت تشکیل میشود که به بندهای مختلفی تقسیم میگردد و هزبند مشتمل بر چند اطاق است.

این زندان دارای برق لوله کشی، حمام، بیمارستان و کارگاههای مختلف حرفه ای مانند:

قالی بافی، فلزکاری، کفافی، پارچه بافی، تجاری و کارهای دستی میباشد

چون تعداد مجرمین هر سال رو با افزایش بود و زندان قصر گنجایش بیش از هزار زندانی

راند داشت زندانهای دیگری در کنار آن ساخته اند که بنام زندانهای شماره ۲ و شماره ۳

و زندان زنان نامیده میشود.

زندان شماره ۲ که در سال ۱۳۳۷ ساختمان آن تمام شده بچهار قسمت تقسیم گردیده که

قسمتی از آن به بندها و اطاقهای مختلف تقسیم شده در قسمتی دیگر حمام، سالن

کنفرانس، تاتر، زمین ورزش ساخته شده است.

زندان شماره ۳ در سال ۱۳۳۲ ساخته شده

۲- ندامتگاه زنان

ندامتگاه زنان در سال ۱۳۳۲ در زندان قصر ساخته شد که دارای بیمارستان زایشگاه و حمام

میباشد عده ای از مامورین این زندان از بین زنان انتخاب شده اند.

ضمناً باید متذکر شد که در زندان قصر سلولهای انفرادی برای محکومین ناراحت وجود دارد.

۳- زندان جدید قزل حصار

این زندان بین راه کرج و قزوین قرار دارد که جدیداً ایجاد شده زندانی است از لحاظ ساختمان بسیار مدرن که رعایت کلیه اصول بهداشتی در ساختمان آن شده است در این زندان سالن کنفرانس، سینما، سالن ورزش، مدرسه، شش کلاسه و وسائل بهداشتی برای زندانیان بیمار ایجاد نموده اند.

در این زندان بیشتر محکومین بحبس های طویل المدت که دارای حسن سلوک باشند نگهداری میشوند این زندان دارای کارگاههای مختلف میباشد که برای استفاده زندانیان آماده بهره برداری شده است و از طرفی برای اولین بار در ایران در این زندان مزرعه کشاورزی ایجاد کرده اند که زندانیان در آن کار می کنند.

۴- کانون جدید اصلاح و تربیت برای افراد بزهکار

در سال ۱۳۳۲ زندانی بنام دارالتادیب در زندان قصر ساخته شد که بدارالتادیب شماره ۱ و ۲ موسوم گردید.

دارالتادیب شماره ۱ مخصوص جوانان بین ۱۸ تا ۲۵ سال و دارالتادیب شماره ۳ مخصوص اطفال کمتر از ۱۸ سال بود که از لحاظ آموزشی و بهداشتی تا اندازه ای مجهز میبود ولی وجود یک کانون تربیتی که از هر جهت مجهز بوسائل بهداشتی، تربیتی، آموزشی

وورزشی باشد لازم بنظر میرسید مخصوصا که دارالتادیب از لحاظ جا برای اطفال بزهکار که هرروز تعداد آنان روبه افزایش بود کافی بنظر نمیرسید ، بهمین جهت تصمیم گرفته شد که قانونی بنام قانون اصلاح و تربیت برای اطفال بزهکار ساخته شود ، چند سال پیش

قانون جدید اصلاح و تربیت برای اطفال بزهکار که از لحاظ بهداشتی، آموزشی، و تربیتی کاملا مجهز میباشد در کوی کن ساخته و افتتاح شد این امر یکی از قدمهای مفیدی است که برای اصلاح و تربیت صغار بزهکار برداشته شده، که از هر جهت در خور تحسین است .

۵- بازداشتگاه موقت شهربانی

بازداشتگاه موقت شهربانی برای نگاهداری متهمین است ولی گاهی بعلت نبودن جا عده ای از محکومین را نیز در آن جای میدهند.

۶- بازداشتگاه موقت کاخ دادگستری

بازداشتگاه کاخ دادگستری مجهز بدستگاه حرارت مرکزی و سرویس مجهز پزشکی و تا اندازه ای دارای سایر تجهیزات لازم میباشد.

۷- زندان قزل قلعه

این زندان مربوط به ستاد ارتش است فعلا عده ای از زندانیان سیاسی و گاهی نظامی در این زندان محبوس میشوند و با تعمیراتی که در این زندان بعمل آمده است تا اندازه ای مجهز میباشد.

۸- زندان اداره ثبت

در اداره ثبت زندانی برای کسانی که بمناسبت عدم پرداخت دیون خود زندانی می گردند وجود دارد ، ضمناً باید متذکر شد که بنگاه راه آهن و گمرک نیز زندان مخصوص برای خود ساخته اند.

۲- وضع زندان در شهرستانها

زندانها در شهرستانها بیشتر در خانه های قدیمی مستقر است، این ساختمانها برای این منظور اجاره یا خریداری شده اند.

طبق طرحی که چند سال پیش تهیه گردیده در اکثر مراکز استان زندانهای مدرن باید ایجاد گردد خوشبختانه تاکنون در چند مراکز استان بوضع رقت بار زندانهای قدیم خاتمه داده شده و زندانهای نسبتاً مدرن و مجهز ساخته شده است که تا اندازه ای مجرمین و محکومین از نظر جرمی که مرتکب شده اند تقسیم بندی شده و نیز از نظر بهداشتی و آموزشی و تربیتی بوضع آنها توجه شده است. در کرمانشاه نیز زندان جدیدی در حال ساختمان میباشد

از آنچه تاکنون درباره جنبه تاریخی مجازات ، سیستم های مختلف زندان در کشورهای مختلف نگاشته شد چنین میتوان نتیجه گرفت که امروز هدف از مجازات و طرز اجرای آن درباره مجرمین یا سابق کاملاً تفاوت دارد زیرا در حال حاضر بعلت ازدیاد تبهکاران و مجرمین و کیفیت ارتکاب جرم از طرف آنها و خطری که برای اجتماع دارند، تحول

اساسی در طرز تفکر علمای حقوق، مریان امور تربیتی و اجتماعی و مکاتب مختلف جزائی و قانونگذاران کشورهای متمدنی و مسئولین دستگاههای قضائی ممالک پیشرفته درباره مبارزه با مجرمین بوجود آمده است زیرا همه معتقدند مجرم را باید بعنوان یک بیمار شناخت و از طریق آموزش و تربیت و معالجه او را اصلاح نمود و نباید مانند سابق با روشهای غیر انسانی و خشن و مجازاتهای شدید و بدون اثر بیماری آنان را تشدید کرد و باروحیه ای خطرناکتر با اجتماع بازگرداند بهمین جهت در زمان حاضر مفهوم زندان قلعه محدود و مستحکمی نیست که عده ای را بنام زندانی در اطاقهای تنگ و تاریک و بطور دسته جمعی زندانی نمود و درباره آنها مجازاتهای شدید اعمال نمود، بلکه امروز زندان یک موسسه تربیتی و آموزشی و درمانی است که با توجه به شخصیت و نوع جرم و سن مجرمین آنها را در زندانهای مخصوص نگهداری و با اجرای برنامه های اصولی در تربیت و اصلاح آنان همانطوریکه قبلا شرح داده شد کوشش مینمایند.